

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

6 mei 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Interpellatie van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de externe hulpverlening in de Antwerpse gevangenis

Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van mevrouw Niki De Gryze tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de drugsdoden na gebruik van methadon en naar aanleiding van de manke registratie terzake

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over het verschil in financiering van openbare en private diensten inzake kinderopvang en thuiszorg

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de vroegtijdige vrijlating van gedetineerden op voorstel van de minister van Justitie, naar aanleiding van de aanhoudende staking van cipers

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Dinsdag 6 mei 2003

WAARNEMEND VOORZITTER : Mevrouw Ria Van Den Heuvel

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.45 uur.*

Interpellatie van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de externe hulpverlening in de Antwerpse gevangenis

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Merckx-Van Goey tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de externe hulpverlening in de Antwerpse gevangenis.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de problematiek van de overbevolking in de Belgische gevangenissen kan worden samengevat in een aantal eenvoudig te begrijpen getallen. Er zijn hoogstens 7.866 celplaatsen voor soms meer dan 9.400 gedetineerden. De overbevolking maakt de soms mensonwaardige toestanden in de gevangenis nog erger. Het is dan ook geen wonder dat het gevangenispersoneel her en der protesteerde. Ze deed dit deels wegens beloften die niet werden ingelost en deels wegens de weerslag hiervan op het dagelijks leven achter de tralies.

Sedert februari houden de Antwerpse cipiers of penitentiaire beampten, de zogenaamde PB's, stiptheidsacties tegen de overbevolking. Ook voor Antwerpen is dat geen nieuws. De cipiers voeren immers al gedurende 4 jaar acties tegen de overbevolking.

De stakingen van april 2001 hebben echter zo'n belangrijke impact gehad op het loon van de PB's, dat ze nu hun ongenoegen op een andere manier venti-

leren. Sedert 24 februari 2003, dat is al gedurende 11 weken, weigeren ze alle toegang aan de externe hulpverleners. De gevangenen krijgen niet meer wat hun wettelijk toekomt. Bovendien zijn zestig hulpverleners technisch werkloos en wordt de Vlaamse beleidsmedewerker, die haar standplaats heeft in de gevangenis, aan haar lot overgelaten.

Ik kan de zaak ook wat concreter voorstellen. Op 25 april 2003 zijn senator De Schamphelaere en ik op werkbezoek geweest in de gevangenis van Antwerpen. Naast het vaststellen van het probleem van de overbevolking wensten we ons ook persoonlijk te vergewissen van de toestand. We hebben de visu kunnen vaststellen dat de overbevolking wel degelijk een probleem is dat moet worden aangepakt.

De algemene moeilijkheden van Vorst en Sint-Gillis zijn enigszins uit het nieuws verdwenen. Die van Antwerpen zijn pas in de media gekomen naar aanleiding van ons werkbezoek. De toestand blijft explosief.

De jeugdmagistraat van Antwerpen heeft vorige week gezegd dat er in Antwerpen geen probleem was. De PB's zeggen hetzelfde. Minister Verwilghen stelt dat alles goed gaat. Geachte collega's, het verzekeren van de hulp en dienstverlening en het ruime aanbod zijn nochtans de taak en verantwoordelijkheid van de Vlaamse Gemeenschap. Als de omstandigheden slecht zijn, kan er weinig worden gedaan. Werken in Antwerpen is zeer moeilijk.

In Antwerpen is er plaats voor 426 gedetineerden. In het dagverslag dat ik na mijn werkbezoek heb opgesteld, staat dat er 585 gedetineerden waren. Ik heb ter plekke gezien dat cellen werden bevolkt door drie gedetineerden. Een van hen sliep op een matras op de grond. Nochtans staat een gang van de gevangenis leeg. In die gang bevindt zich het kantoor van de Vlaamse beleidsmedewerker, de enige Vlaamse ambtenaar in de gevangenis. Ze zit

Merckx-Van Goey

daar ver weg van iedereen en werd volgens PB's al duidelijk van haar voetstuk gestoten.

Mevrouw de minister, de voorbije jaren heb ik u nog geen enkele keer horen vertellen wat u denkt over de overbevolking in de gevangenissen. Hoe willen we goed en zinvol werk garanderen vanuit de Vlaamse Gemeenschap als er sprake is van zo'n grote overbevolking? Niet alleen de PB's, maar ook de mensen van het Justitieel Welzijnswerk vragen zich af waarom u zwijgt. Misschien vindt u, net als federaal minister Verwilghen, dat er geen probleem is.

Het is een belangrijk precedent dat de hulpverlening in de gevangenissen zomaar kan worden afgeblokt en dat al 11 weken lang. Niemand zegt dat er een probleem is. Waarom reageert u niet? Er werd toch een samenwerkingsakkoord gesloten met minister Verwilghen dat de steun geniet van dit Vlaams Parlement. Naast het samenwerkingsakkoord is er ook een strategisch plan, waarin de gevangenis in de Begijnenstraat een proefproject vormt. Hebt u reeds stappen ondernomen om de uitvoering van de bepalingen uit het samenwerkingsakkoord met de federale regering af te dwingen? Op welke manier kaart u de problemen aan bij de federale minister van Justitie?

U zult misschien antwoorden dat de veiligheid niet kan worden gegarandeerd en dat u niet betrokken wenst te worden in een conflict tussen de minister van Justitie en de vakbonden, maar u moet toch goede werkomstandigheden kunnen garanderen voor de Vlaamse beleidsmedewerker en de dienstverleners. Ik had graag geweten wat u precies hebt ondernomen, wanneer en hoe u aan de betrokkenen diets hebt gemaakt dat u nog steeds achter hen staat.

Gisteren werd dan toch actie gevoerd in Antwerpen. De actievoerders stellen dat overal stilte heerst, dat de politieke onmacht groot is, dat elke minister naar een collega verwijst en er tot de verkiezingen niets zal veranderen. Tijdens mijn werkbezoek heb ik van de personeelsverantwoordelijke vernomen dat men er vast van plan is om de stiptheidsacties te blijven houden tot 18 mei. De toegang wordt reeds geweigerd sinds 24 april! De hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, hun familieleden en nabestaanden is een autonome Vlaamse bevoegdheid. Mevrouw Declercq van het departement Justitie reageerde met de woorden dat de toestand uitzichtloos is en er niets zal veranderen. Bent u het ermee eens dat de eigen dienst-

verlening helemaal buitenspel wordt gezet als niets gebeurt vanuit Justitie?

Wij staan achter het strategisch plan, want het vertolkt de Vlaamse visie. Het was heel moeilijk om de andere departementen zoals Onderwijs, Arbeid en Tewerkstelling en Cultuur bij het plan te betrekken en naar de gevangenis te laten trekken. Het vele positieve werk dreigt nu verloren te gaan. De VDAB vraagt zich af waarom hij zich nog moet organiseren om naar de gevangenissen te gaan als niemand er een punt van maakt dat de dienst niet binnengeraakt. De VDAB stelt dat de gedetineerden dan maar naar het kantoor moeten komen. Hetzelfde geldt voor het welzijnswerk en de diensten van Onderwijs.

De deelsectoren werden opgenomen in het strategisch plan dat van start ging in september. Betrokkenen uit al die deelsectoren delen nu mee dat ze in de toekomst enkel nog een minimale dienstverlening zullen verzorgen. Ze vinden dat de hulp- en dienstverlening zich beter aan de poorten van de gevangenis zou situeren in plaats van in de gevangenis. Blijkbaar werd nu reeds afgesproken dat de gedetineerden zullen worden opgevangen aan de poorten van de gevangenis.

Mevrouw de minister, de PB's twijfelen nu aan het nut van hun werk. Er werd heel slecht gecommuniceerd. U zult misschien antwoorden dat het uw zaak niet is en dat niet alleen de top van Justitie, maar ook de PB's moeten weten wat er gaande is en wat er van hen wordt verwacht. Een PB weet natuurlijk dat het tot zijn taak behoort om de gedetineerden eten te geven. In feite is het een even elementaire taak van een PB om er mee voor te zorgen dat de hulp- en dienstverlening wordt vergemakkelijkt. De PB's weten dat niet, ze beschouwen de hulp- en dienstverlening als een overbodige luxe. De Vlaamse beleidsmedewerker kan goed geïsoleerd blijven zitten, en schijnbaar missen de gedetineerden niets of niemand.

De communicatie was slecht. Die kwam in hoofdzaak vanuit Justitie, maar omdat de Vlaamse hulpverleners nu de dupe dreigen te worden van die manke communicatie, is het uw taak om een en ander af te dwingen via het samenwerkingsakkoord.

Mevrouw de minister, het strategisch plan dreigt verloren te gaan, maar u vindt het al 11 weken lang niet nodig om te reageren. De hulpverlening dreigt te worden herleid tot het strikte minimum. U reageert evenmin op het buitenzetten van uw eigen diensten. Waarom laat u hen in de steek? Waarom

Merckx-Van Goey

eist u niet dat ze worden toegelaten in de gevangenis ?

Ook vanuit het oogpunt van de gedetineerden is er nu een groot probleem. Een gedetineerde is iemand die van zijn vrijheid beroofd is. Van de andere rechten is hij niet beroofd. Hij heeft recht op cultuur, hulpverlening, onderwijs, kortom op het veelzijdige aanbod van de Vlaamse overheid. Dit hoeft niet enkel in de buitenwereld en buiten de arresthuizen te gebeuren. Tijdens die 11 weken zijn al tal van gedetineerden vrijgekomen zonder dienst- en hulpverlening. Hoe wilt u eigenlijk diensten verlenen aan de gedetineerden ?

Als laatste punt wil ik de specifieke invalshoek van de drugsdelicten belichten. Er is al vaker aangevoerd dat de helft van de gedetineerden in de gevangenis verblijven omwille van drugsdelicten. De hulpverlening van de Vlaamse Gemeenschap voor deze categorie gevangenen is dan ook broodnodig. Bij de intake moet worden nagegaan welke hulp de gedetineerde precies nodig heeft. De Antwerpse gevangenis had een goede oplossing : er was een zitdag op elke maandag. Sedert 24 februari, dus de voorbije 11 weken, is die niet doorgegaan ! Er is sindsdien geen correcte doorverwijzing gebeurd. Het prestige van de dienstverlening zakt als een pudding in elkaar. Mevrouw de minister, wat is uw alternatief voor de drugsgebruikers in de gevangenis ?

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik heb aandachtig geluisterd naar de interpellatie van mevrouw Merckx. Ik wil even een en ander nuanceren. Er is inderdaad – en al veel langer dan sinds 24 februari – het bijzonder schrijnende probleem van de overbevolking in de gevangenis. Dat geldt jammer genoeg voor heel het land.

Sinds 24 februari voeren de cipiers in Antwerpen stiptheidsacties om hun protest te uiten tegen de bijzonder moeilijke en soms mensonwaardige werkomstandigheden. Na de stakingen van enkele jaren geleden – mevrouw Merckx heeft er al op gewezen – kunnen zij niets anders meer doen omdat het loonverlies onhoudbaar werd voor hen. PB's zijn nu niet meteen grootverdieners.

Volgens mijn informatie wordt niet alle toegang geweigerd, mevrouw Merckx, maar de toegang wordt ernstig bemoeilijkt voor de externe hulpverleners.

Ik kan een aantal concrete voorbeelden geven. Voor advocaten is het momenteel eveneens moeilijk om met hun cliënten te praten. Ik ben zelf advocate. Wij komen aan de gevangenispoorten zonder dat we weten of en wanneer we zullen binnenkomen. U begrijpt dat de meeste advocaten wel iets anders te doen hebben dan uren in de gevangenis te zitten wachten.

Het is zelfs zo dat de gevangenen vandaag zelfs niet meer voor de Raadkamer of de Kamer van Inbeschuldigingstelling kunnen verschijnen. Op dat punt geef ik mevrouw Merckx gelijk : dat is een schending van de rechten van de gedetineerde. Ze kunnen hun eigen rechtszaken niet meer bijwonen. Spijtig genoeg bent u daar niet voor verantwoordelijk, mevrouw de minister. Ik zou graag willen dat dit een Vlaamse bevoegdheid was, dan konden we tenminste zelf de zaken aanpakken.

We moeten om te beginnen de oorzaak van heel het probleem onderzoeken en wegnemen. Ik wil benadrukken dat ik bijzonder veel begrip kan opbrengen voor de houding van het gevangenispersoneel. Wat u aankaart, mevrouw Merckx, is problematisch, maar als de oorzaak wordt aangepakt, is alles opgelost.

Ik wil als lid van het Vlaams Parlement zeker niet de indruk wekken dat we de cipiers niet begrijpen. Ik zou echt niet willen dat uit het Vlaams Parlement het signaal vertrekt dat wij hen met de vinger wijzen omdat tengevolge van hun houding op een ander niveau problemen ontstaan. Ik onderschrijf hun houding volledig.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik heb niet zoveel nuanceren gehoord. Ik heb vooral een bevestiging gehoord van de kwestie die mevrouw Merckx heeft aangehaald.

De voorzitter : Ik wil zelf ook aansluiten bij de interpellatie. Ik heb de gelegenheid gehad om de gevangenis te bezoeken. Ik heb dat niet in de pers gebracht, mevrouw Merckx, ik heb dat in alle stilte gedaan. Ik ben eveneens doordrongen van de problemen.

Het heeft me bijzonder gefreundeerd dat er uit de gevangenis van Antwerpen elke dag mensen worden vrijgelaten zonder voorbereiding op het leven buiten de muren. Ze worden letterlijk met een plastieken zak op straat gezet. Dat gebeurt inderdaad al gedurende 11 weken. Die toestand is dus

Voorzitter

erg zorgwekkend. De reden daarvan is het aanslepend conflict tussen de vakbonden en Justitie.

Het gevangenispersoneel protesteert – terecht denk ik – tegen de chronische overbevolking. Die maakt het onmogelijk voor het personeel om zijn werk goed te doen en de veiligheid van henzelf en de gedetineerden te garanderen. Hun acties zijn erop gericht de beweging in de gevangenis zoveel mogelijk te beperken. Het is niet zo dat er geen bewegingen meer zijn, een aantal zaken doen ze nog wel. Transporten naar het justitiepaleis of naar rechtbanken worden inderdaad niet meer uitgevoerd. Aan externe organisaties die instaan voor de voorbereiding van de gevangenen op hun terugkeer in de samenleving, wordt de toegang geweigerd.

U zult het met me eens zijn dat die acties vooral de gedetineerden treffen. Zij kunnen immers niet meer terecht bij justitieel welzijnswerk, evenmin bij onderwijs, tewerkstelling en sociaal-cultureel werk. Zij kunnen met hun zorgen en problemen nergens meer terecht. Ze weten niet hoe hun familie het stelt, of ze hun eventuele job kunnen behouden, of hun huur nog betaald wordt, hoe hun familie tegenover hen staat, enzovoort. Elke dag opnieuw komen er mensen vrij zonder voorbereiding.

Mevrouw de minister, we hebben hier inderdaad het strategisch plan bestudeerd en goedgekeurd. Het werd operationeel in juli 2002. Dat is een bijzonder goede zaak, vooral omdat verschillende departementen eraan hebben meegewerkt. Het heeft een samenhangend beleid mogelijk gemaakt.

Ik wil ook onderstrepen dat ik het ongenoegen van het gevangenispersoneel begrijp. Anderzijds heeft dit tot gevolg dat een aantal rechten van en de zorg voor de gedetineerden niet kunnen worden gewaarborgd. Op die manier wordt een aantal desperado's gekweekt die vrijkomen zonder of met een verkeerd perspectief. Het is dan ook hoog tijd dat minister Verwilghen ook het aanslepend probleem in Antwerpen aanpakt. Naast het probleem van de overbevolking is er nog een tweede dringende opdracht voor minister Verwilghen. Hij moet op zijn minst een poging doen om het gevangenispersoneel ervan te overtuigen dat het niet enkel een bewaarfunctie heeft. Hij heeft hier in een samenwerkingsakkoord altijd zijn steun aan betuigd. Tot nu toe is het echter bij woorden gebleven. Die moeten nu ook in daden worden omgezet.

Mevrouw de minister, hoe kunnen we minister Verwilghen ertoe aanzetten om een en ander in beweging te brengen en hoe kunnen wij u daarbij ondersteunen ?

Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Sedert 24 februari voeren de vakbonden van het gevangenispersoneel in Antwerpen acties tegen de overbevolking. Om de druk op het personeel te verminderen, wil men het aantal bewegingen van gedetineerden verminderen, onder meer door te weigeren om verder mee te werken aan de externe hulp- en dienstverlening, het justitieel welzijnswerk, het centrum voor basiseducatie, werkwijzer, het sociaal-cultureel werk, de sport en de drugshulpverlening.

Ik heb de stiptheidsacties van het Antwerpse gevangenispersoneel en de gevolgen daarvan voor de uitvoering van het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden van in het begin van dichtbij opgevolgd. Op 27 februari heb ik de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn gevraagd contact op te nemen met het directoraat-generaal Uitvoering Straffen en Maatregelen van Justitie om de situatie te bespreken en vooral om mijn bezorgdheid uit te drukken over de weerslag van de stiptheidsacties op de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Sedertdien heb ik samen met de administratie de evolutie van de situatie in de Antwerpse gevangenis zonder onderbreking opgevolgd. Er volgden meerdere contacten met Justitie en met het kabinet van de minister van Justitie. De situatie werd grondig besproken in een onderhoud tussen de directeurs-generaal van de respectieve bevoegde administraties. Op Vlaams niveau werd de toestand geëvalueerd in de stuurgroep met vertegenwoordigers van alle betrokken ministers en administraties, in uitvoering van het strategisch plan.

In het sociaal conflict tussen de minister van Justitie en de vakbonden van het gevangenispersoneel heb ik mij terughoudend opgesteld, en dit om drie redenen. Ten eerste heeft de Vlaamse overheid geen enkele bevoegdheid terzake. Ten tweede zou inmenging in het conflict het noodzakelijke, maar nog broze draagvlak voor het strategisch plan bij het penitentiair personeel ernstige schade kunnen toebrengen. Ten derde is het op langere termijn de constructieve houding die het meest loont. Dit betekent uiteraard niet dat ik onverschillig blijf ten aanzien van de discontinuïteit in de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

Vogels

Uiteraard treft deze actie de gedetineerden het meest. Zij kunnen immers niet meer terecht bij justitieel welzijnswerk, onderwijs, tewerkstelling, sociaal-cultureel werk, enzovoort. Elke dag opnieuw komen mensen vrij die vanaf dat moment ex-gedetineerden zijn. Gedetineerden hebben recht op hulp, aldus het strategisch plan.

Uiteraard werkt deze aanhoudende actie ook sterk demotiverend op het personeel dat bij de uitvoering van het strategisch plan Antwerpen betrokken is. Maar daaruit besluiten dat het strategisch plan als een pudding in elkaar zakt, vind ik te vergaand. De uitvoering in de overige gevangenissen loopt gewoon verder. Ik wil er trouwens ook op wijzen dat het in de Begijnenstraat gaat over een arresthuis en niet over een strafuitvoeringshuis. De hulp- en dienstverlening verloopt daar op een andere manier. De gemiddelde verblijfsduur in een arresthuis bedraagt 3 maanden. In een strafuitvoeringshuis moet veel intensiever worden gewerkt aan de resocialisatie in de samenleving. Gelukkig werkt het personeel in de andere Antwerpse strafuitvoeringshuizen verder.

In alle contacten met Justitie werd erop aangedrongen al het mogelijke te doen om de toegang van de gedetineerden tot de Vlaamse hulp- en dienstverlening veilig te stellen. Daarbij werd ook een beroep gedaan op de plicht die in het kader van de interinstitutionele verhoudingen op Justitie rust om alles in het werk te stellen opdat de Vlaamse Gemeenschap haar bevoegdheden zou kunnen uitoefenen. Aangezien Justitie echter op meerdere plaatsen geconfronteerd werd met stakingen en stakingsdreigingen, oordeelde het prioriteit te moeten verlenen aan maatregelen voor het terugdringen van de overbevolking in de strafinrichtingen.

Het verminderen van de overbevolking werd trouwens als de voornaamste voorwaarde gezien om de spanning bij het personeel weg te nemen en om een afdoend draagvlak te creëren om het strategisch plan verder te kunnen uitvoeren. Het lijkt me dan ook zeer ongepast om initiatieven te nemen om de toegang tot de gevangenis af te dwingen. Dit zou de problemen nog meer doen escaleren, veel eerder dan ze tot een oplossing te brengen. Inmiddels wordt het Antwerpse arresthuis mee op de prioriteitenlijst geplaatst om te 'ontvolken', onder meer via elektronisch toezicht.

De situatie in het Antwerpse arresthuis geeft wel stof tot nadenken over de reële moeilijkheidsgraad

om de Vlaamse bevoegdheden en verantwoordelijkheden efficiënt en effectief uit te oefenen in de federale gevangeniscontext. Het is voor de Vlaamse Gemeenschap van groot belang over een positief draagvlak te beschikken voor haar optreden bij het gevangenispersoneel. De PB's moeten het doel en het belang van de externe hulp en dienstverlening zeer goed kunnen inschatten en het als een vanzelfsprekend onderdeel van hun takenpakket beschouwen hieraan hun medewerking te verlenen. Daarbij is het niet voldoende het personeel te informeren, we moeten ook geloofwaardig zijn en bewijzen dat die hulp- en dienstverlening de algemene situatie in de gevangenis ten goede komt.

Ondanks de beperkingen die werden opgelegd door de vakbonden, trachten de hulp- en dienstverleningsvoorzieningen en vooral het CAW Metropool, zo goed mogelijk verder in te gaan op de hulpvragen van de gedetineerden. Doorverwijzingen van familieleden van gedetineerden die hulp nodig hebben, gebeuren door bemiddeling van de psycho-sociale dienst van de gevangenis. De gedetineerden kunnen hun hulpvragen verder stellen via rapportbriefjes die dagelijks afgehaald worden. In de mate van het mogelijke wordt hier dan schriftelijk op geantwoord.

De medewerkers van justitieel welzijnswerk van het CAW Metropool concentreren zich nu op de gevangenisverlaters, om te vermijden dat zij zonder enige oriëntatie of bijstand terug op straat belanden. Ook de collega's van basiseducatie en tewerkstelling onderzoeken hoe zij voorlopig hun werking kunnen heroriënteren op de gevangenisverlaters. De betere oplossing blijft natuurlijk een degelijke voorbereiding op de sociale reïntegratie tijdens de detentieperiode. Ik hoop dan ook dat het hulp- en dienstverleningsaanbod intra muros zo spoedig mogelijk kan worden hervat.

De Vlaamse overheid bleef en blijft gedurende het hele conflict aanwezig dankzij de door haar aangestelde beleidsmedewerker in de Antwerpse gevangenis.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw de minister, ik betreur dat u niet expliciet een standpunt inneemt over de onzinnige overbevolking, die immers ook voor het Vlaams aanbod nefast is. U zegt dat u de minister van Justitie hebt gecontacteerd, maar desondanks onderneemt Justitie niets. Er verandert niets in Antwerpen, ondanks uw optreden, en de acties zullen worden voortgezet tot

Merckx-Van Goey

ten minste 18 mei. Dat is nog een lange tijd. (*Opmerkingen van mevrouw Marijke Dillen*)

Daarna wordt er uiteraard gewacht tot er een nieuwe regering is, waarna de mensen opnieuw met hun eisenprogramma naar buiten zullen komen. Het gemiddeld verblijf daar duurt een drietal maanden. Er zal dus al een hele cohorte de gevangenis hebben verlaten zonder enig aanbod van hulpverlening.

Mevrouw de minister, u zult dus naar andere creatieve oplossingen moeten zoeken opdat Justitie toch iets zou ondernemen. Het probleem doet zich voor in Antwerpen, op andere plaatsen gaat het goed. Toch hebben de mensen ook daar veel schrik dat de gebeurtenissen in Antwerpen een precedent zullen zijn. In Sint-Gillis en Vorst is trouwens in het ontwerpakkoord voor het beëindigen van de staking alvast de formulering overgenomen die de vakbonden in Antwerpen naar voren hebben geschoven.

Het erge van de zaak is dat de minister van Justitie het als een deel van de oplossing ziet dat de bewegingen zouden worden beperkt. De dienst- en hulpverlening wordt daardoor in de media geduid als luxe. Het is echter niet de zaak van Justitie daar commentaar op te geven of het te duiden. Intussen was het wel een duidelijk signaal aan de PB's. Ik hoop dat het precedent in Antwerpen geen navolging vindt, maar ik vrees ervoor, gezien het gemak waarmee de Vlaamse hulp- en dienstverlening buiten wordt gehouden.

Uiteraard kunnen we niets manu militari van de PB's afdwingen, het probleem moet ten gronde worden opgelost. Daar kunt u een bijdrage aan leveren. Er moet niet alleen worden geïnformeerd, een en ander moet ook op de werkvloer bewezen kunnen worden. In Antwerpen werd begonnen in september en heeft het geduurd tot februari. Binnenkort zijn ze de facto al langer niet actief dan wel. Ze hebben dus niet de kans gehad iets te bewijzen.

U stelt dat de hulpvragen van de gedetineerden via de psycho-sociale dienst kunnen worden geformuleerd. Dat is inderdaad een dienstverlening van Justitie. Hoe langer deze situatie duurt, hoe meer zal blijken dat de zogezegde autonome bevoegdheid van Vlaanderen overbodig is. Ik kan echter moeilijk aanvaarden dat de dienstverlening wordt herleid tot een hulpverlening aan de poort.

Mevrouw de minister, bij mijn bezoek is gebleken dat het strategisch plan en het samenwerkingsakkoord langs Vlaamse kant is totstandgekomen met de nauwe betrokkenheid van al wie een bijdrage tot de hulp- en dienstverlening kon leveren. Misschien is het op federaal vlak anders gegaan. Blijkbaar zijn de vakbonden er bij Justitie nooit bij betrokken geweest. Als er op hoger niveau geen betrokkenheid is, geen informatie wordt gegeven, geen overtuiging heerst en geen dialoog mogelijk is, hoe wilt u dan dat er een dialoog komt tussen de PB's en de Vlaamse beleidsmedewerkers? Waarom zouden zij zoeken naar een oplossing, als er geen signaal komt van het hoger niveau? Dat is de reden voor mijn interpellatie.

Mevrouw de voorzitter, we zullen hierover een motie indienen.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. We moeten vaststellen dat op het moment dat de oorzaak is weggenomen, ook de problemen zijn opgelost. Dat wegnemen van de oorzaken is jammer genoeg geen Vlaamse bevoegdheid.

Uw partij zit ook in de federale regering. Toch heeft die regering de voorbije 4 jaar, zo al niets, dan toch veel te weinig gedaan om het probleem van de overbevolking van de gevangenis aan te pakken. De paars-groene partijen dragen een belangrijke verantwoordelijkheid.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Tot besluit van deze interpellatie werden door mevrouw Merckx, door mevrouw Dillen en door mevrouw Van Den Heuvel met redenen omklede moties aangekondigd.

Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van mevrouw Niki De Gryze tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de drugsdoden na gebruik van methadon en naar aanleiding van de manke registratie terzake

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw De Gryze tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de drugsdoden na gebruik van methadon en naar aanleiding van de manke registratie terzake.

Mevrouw De Gryze heeft het woord.

Mevrouw Niki De Gryze : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, naar aanleiding van de drugsdode in Tongeren wil ik nogmaals met aandrang vragen rekening te houden met het methadonprobleem.

Ik had deze vraag op 20 maart oorspronkelijk ingediend als een interpellatieverzoek, maar dat werd afgewezen, wat nogal gemakkelijk gebeurt met interpellaties omtrent de drugsproblematiek. Daardoor wordt het ook onmogelijk een motie in te dienen.

Het voorval waardoor mijn vraag is geïnspireerd, is intussen niet meer zo recent. Ook in november van vorig jaar heb ik hierover een interpellatieverzoek ingediend, maar toen moest ik het probleem aan kaarten tijdens de begrotingsbesprekingen, bij de bespreking van de drugsproblematiek.

We kunnen ons niet van het probleem van methadongebruik afmaken door te stellen dat dit een federale materie is, want de methadonbehandeling wordt gezien als preventie. Eigenlijk is een absoluut preventiebeleid nodig om een secundair preventiebeleid of een substitutiebehandeling te voorkomen. Al te gemakkelijk wordt geredeneerd dat softdrugs nu gemeengoed zijn geworden. De stepping-stonetheorie wordt niet meer aanvaard, en als zich toch zo'n geval voordoet, wordt er methadon verstrekt om van de drugs af te raken.

Dit is uiteraard simplistisch voorgesteld. In de realiteit is het veel ingewikkelder, vooral omdat methadon geen ongevaarlijk goedje is. Dat het jarenlang wordt gebruikt, is niet gezond. Het is voor de maatschappij misschien een oplossing op korte termijn, en voor de gebruiker een tijdelijke oplossing in een overgangsfase, wat op zich toe te juichen valt, maar op lange termijn is het helemaal geen oplossing. Sommigen getuigen dat ze dagelijks hun

dosis methadon gaan halen in een centrum om op die manier van de heroïne af te raken. Dikwijls lukt hen dat niet en maakt methadon alleen dat ze 's morgens niet ziek zijn. Met die methadon hebben ze er gewoon een verslaving bij.

Een andere trieste realiteit is dat sommigen alles door elkaar gebruiken : methadon, alcohol, alle soorten antidepressiva of kalmeermiddelen en eventueel nog heroïne. Sommige huisartsen nemen het jammer genoeg niet zo nauw met hun voorschrijfgedrag omdat ze zelf verslaafd zijn. Daarom zou methadon alleen mogen worden voorgeschreven bij een ontwenningprogramma en zou men daarbuiten niet verder mogen gaan met een onderhoudsdosis, dus enkel onder professionele begeleiding en in een gesloten afkickcentrum waar de nodige controle kan worden uitgeoefend.

Er zijn uiteraard mensen die elke dag hun lepeltje bij de apotheker halen en relatief goed functioneren, maar we weten niet hoe groot hun aantal is. Hierover zijn geen gegevens bekend in Vlaanderen. Ik heb op een vraag of er een evaluatie bestaat over het gebruik van substitutiemiddelen, enkel de resultaten gekregen van een Zwitsers, een Nederlands en een Duits onderzoek. Dit is ongehoord.

Na bijna 10 jaar secundaire preventie lijkt het ons meer dan aangewezen een evaluatie te maken en na te gaan of de gekozen weg wel zo positief uitvalt in het kader van de algemene drugbestrijding. Er bestaat geen registratie van het aantal personen dat afhankelijk blijft van methadon, er bestaan geen officiële gegevens over de relatie tussen het gebruik van methadon en overlijdens. Er zijn geen cijfers bekend over epilepsie van mensen die methadon nemen, noch over overlijdens van mensen die gestopt zijn met het nemen van methadon. Vermits een van de redenen voor de afwezigheid van zo'n evaluatie blijkbaar de versnippering van de bevoegdheden van de federale en Vlaamse instanties is, lijkt ons de meest logische oplossing dat de Vlaamse Gemeenschap het beheer van het substitutiebeleid volledig overneemt.

Dit zou mogelijk maken het substitutiebeleid beter te omschrijven als een tijdelijke maatregel, en net als voor de drugs zelf te wijzen op het gevaar van de vervangingsmiddelen, niet enkel voor de patiënten zelf, maar ook voor de onmiddellijke omgeving. Ik verwijs naar de baby die methadon in de melkfles kreeg om een beetje sneller te slapen en hieraan overleed, en naar de cijfers van het antigifcentrum : 10 tot 20 vergiftigingen bij kleuters van het voorbije jaar waren het gevolg van methadon. Het lijkt er dus op dat de substitutiebehandeling, hoe

De Gryze

goed ze ook kan zijn bedoeld, uiteindelijk niet opweegt tegen een werkelijk preventiebeleid dat het gebruik van drugs in welke vorm dan ook bestrijdt.

Mevrouw de minister, kunt u ervoor zorgen dat er in samenwerking met de federale instanties uiteindelijk een volledige evaluatie komt van de substitutiepolitiek? Federaal minister Tavernier zegt dat het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid een registratiesysteem heeft opgesteld, maar dat het nog niet overal hetzelfde is. Dat is ook niet gemakkelijk omdat de gemeenschappen het anders doen.

Mevrouw de minister, zult u het nodige doen om de volledige overdracht van de bevoegdheden inzake substitutiebehandelingen naar de Vlaamse Gemeenschap te verkrijgen? Hebt u nagegaan of softdrugs nog gevaarlijker zijn dan oorspronkelijk werd gedacht? In het programma Zwart-Wit op Liberty TV had iemand het over een studie die duidelijk maakte dat softdrugs gevaarlijker zijn dan tot nu werd gedacht.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw De Gryze, ik deel uw bekommernis over de drugsdode in Tongeren, en over de nood aan een degelijke preventie en hulpverlening, maar dat maakt het probleem niet minder erg. Bekommernissen over menselijk leed staan los van de bevoegdheden.

De Federale Dienst voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden verricht momenteel onderzoek naar de hulpverlening aan zwaarverslaafden door middel van substitutiemethoden. De eerste onderzoeksresultaten worden nog dit jaar verwacht. Federaal minister Tavernier wil de registratie van die problematiek optimaliseren. Een van de problemen hierbij is een evenwicht te bewaren tussen het recht op privacy en de nood om personen te kunnen identificeren en zo shopgedrag onmogelijk te maken. Ik heb recent over een nieuw convenant voor het project 'spuiteruil' onderhandeld met de MSOC's. Binnen dit convenant zijn concrete resultaatsgebieden bepaald die ons, in het kader van de preventieve gezondheidszorg, een beeld moeten geven van de effectiviteit van die projecten.

Ik ben ervan overtuigd dat een duidelijke controle, sterke afspraken, degelijke registratie en communicatie, en mogelijke linken naar de hulpverlening essentieel zijn voor het welslagen van een substitutie-

beleid. Uw voorstel om methadon enkel te laten voorschrijven in een gesloten afkickcentrum is te vergaand. Er zijn voldoende buitenlandse voorbeelden gekend van succesvolle substitutieprogramma's buiten gesloten centra waarbij patiënten blijven participeren aan het sociaal leven.

Ik ben ervan overtuigd dat duidelijkheid de kwaliteit van het gevoerde beleid ten goede komt. Homogene bevoegdheidspakketten kunnen hiertoe bijdragen. Het is belangrijk dat als bevoegdheden verhuizen, ook de middelen worden uitgetrokken om die uit te voeren. Mevrouw De Gryze, u stelt voor om het beheer van het substitutiebeleid volledig door de gemeenschappen te laten overnemen. Dat overstijgt evenwel de bevoegdheid van het Vlaams Parlement. Hoe bevoegdheden ook verdeeld zijn, bij het uitstippelen van een drugspreventiebeleid zullen we steeds moeten onderhandelen met andere ministers.

De huidige Vlaamse en federale regeringen hebben daaruit de juiste conclusies getrokken. Om beleidsdomeinen beter op elkaar af te stemmen, is sinds vorig jaar een cel Gezondheidsbeleid Drugs operationeel. In die cel stemmen de verschillende ministers die bevoegd zijn voor het gezondheidsbeleid in de federale en de deelregeringen, hun drugsbeleid op elkaar af. Het is de bedoeling dat in het najaar een algemene cel Drugsbeleid operationeel wordt. Het wordt een forum voor alle beleidsverantwoordelijken in België die bevoegd zijn in deze materie, om alles inzake drugsbeleid op elkaar af te stemmen en een duidelijker zicht te krijgen op de substitiemethode, de effectiviteit en de gevolgen daarvan.

De voorzitter : Mevrouw De Gryze heeft het woord.

Mevrouw Niki De Gryze : Mevrouw de minister, ik ben benieuwd naar de resultaten van de registratie. Ik zou graag weten in hoeveel gevallen de mensen hervallen. Methadon zou enkel mogen worden gebruikt tijdens afkickprogramma's. Ik blijf erbij dat het om een bijkomende verslaving gaat.

Ik weet niet in hoeverre mensen blijven functioneren. Het klopt dat een aantal onder hen kunnen blijven deelnemen aan het sociaal leven en zelfs kunnen gaan werken, maar ik vraag me wel af of ze niet hervallen.

Het Nederlands onderzoek wees uit dat de combinatie van heroïne met methadon als behandeling het meest efficiënt is. Als er heroïne nodig is, is er echter nog sprake van een verslaving. Er wordt ook

De Gryze

gesteld dat na twee maanden experimenteren de situatie verslechtert.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over het verschil in financiering van openbare en private diensten inzake kinderopvang en thuiszorg

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over het verschil in financiering van openbare en private diensten inzake kinderopvang en thuiszorg.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, we weten allemaal dat er ongenoegen heerst in de openbare sector over de financiering. Het gaat daarbij om de kinderopvang enerzijds en logistieke hulp en aanvullende thuiszorg anderzijds. Er is de financiering van de openbare en de privé-dienstverlening. Daarnaast onderschrijven we allemaal de vraag naar een voldoende gesubsidieerd aanbod binnen de kinderopvang en de thuiszorg. Bij dit laatste hoort zowel de logistieke en aanvullende zorg als de gewone gezinszorg.

Mevrouw de minister, voor de gezinszorg werd voorzien in een stijging van 4 percent. Het is lovenswaardig dat de thuiszorg inderdaad als een eerste prioriteit voorop wordt gesteld, maar u bent erin geslaagd die tot 1 percent te herleiden en bovendien nog een aantal activiteiten bij te stellen.

Ook vanuit deze sector wordt aangeklaagd dat er een ongelijke financiering is binnen de kinderopvangvoorzieningen. Heeft dat verschil te maken met een verschillende verloning? Geregeld wordt gesteld dat de financiering werd gebaseerd op het loon. In de openbare diensten bestond de richtlijn-Kelchtermans. Bij de verdere subsidiëring werd daar dan geen rekening mee gehouden.

Het zou logisch zijn dat er via de enveloppefinanciering en loonharmonisering een aantal maatregelen zouden worden genomen inzake de verschillen uit het verleden. Mevrouw de minister, er is een historische verklaring. In uw antwoord aan VVSG staat dat u een aantal fouten uit het verleden moet rechtekken. Kunt u daar iets gedetailleerdere informatie over geven? Waarom hebt u bij de enveloppefinanciering voor de kinderopvang geen rekening gehouden met een aantal zaken? De vraag van de openbare sector is redelijk. Ze wensen dat u zich engageert na te gaan hoe tegen 2006 de achterstand kan worden ingehaald.

Het probleem van de logistieke hulp en de aanvullende thuiszorg is niet helemaal hetzelfde als dat van de kinderopvang. Bij de logistieke hulp hebben we enerzijds te maken met het DAC-statuuut binnen de privésector en anderzijds met de gesco's in de openbare sector. Door de regularisering van de DAC'ers is er wat dat betreft een verschil in financiering. Dat geldt ook voor de ondersteuning.

Mevrouw de minister, hoe komt het dat er zulke verschillen zijn? Op welke manier zult u het engagement aangaan om tegen 2006 een aantal zaken recht te trekken? Hoe zult u het bij de federale overheid gedaan krijgen om samen stappen te zetten om de gesco-regeling te regulariseren en de financiering gelijk te schakelen? Op welke manier denkt u verdere stappen te zetten om een verruiming van het gesubsidieerde aanbod mogelijk te maken? Voor de kinderopvang stelt u dat de oplossing moet komen van de privésector.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, geachte leden, ik heb nooit goed begrepen waarom die betoging een paar weken voor de verkiezingen nodig was. Mijn medewerkster heeft die mensen ontvangen en aan hen de zaak nog eens uitgelegd. Veertien dagen voordien had een grote delegatie van de VVSG al een uitgebreid antwoord gekregen.

Wat de kinderopvang betreft, is er inderdaad een verschillende financiering tussen voorzieningen die georganiseerd worden door een VZW en initiatieven die uitgaan van een lokaal bestuur, een gemeente, een stad of een OCMW. Dit verschil dateert van twintig jaar geleden. Het vindt zijn grondslag in het besluit van de Vlaamse regering van 21 december 1983 houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van voorzieningen voor kinderopvang.

Vogels

Het verschil slaat op de personeelssubsidiëring, en met name op de RSZ-bijdragen daarin. In concreto gaat het om het gegeven dat de sociale lasten voor onder meer kinderbijslag voor vastbenoemde personeelsleden in de publieke sector niet worden gesubsidieerd. Op het moment dat de enveloppefinanciering werd ingevoerd in 2001, is de subsidiestroom zoals die bestond, op grond van de enveloppeparameters, herverdeeld over de sector. De vertegenwoordigers van de openbare besturen hebben op dat moment nooit gevraagd naar een gelijkschikking.

Wat nu gebeurt, is op zijn minst spijkers op laag water zoeken. Er wordt nu betoogd over een besluit dat twintig jaar oud is. Tijdens de enveloppefinanciering hebben de openbare besturen nooit gevraagd om die zaak recht te zetten. We kunnen onszelf afvragen of het lokale bestuur ook geen verantwoordelijkheid draagt in de subsidiëring van de kinderopvang. Het gaat uiteindelijk om belastinggeld.

Ik voeg daaraan toe dat tijdens deze legislatuur op geen enkele manier verschillend is gehandeld ten overstaan van respectievelijk de vrije en de openbare voorzieningen. Integendeel, in het kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord zijn bijvoorbeeld de lonen en de subsidiëring ervan opgetrokken. Dit houdt in dat de openbare besturen in 2005 ruim 5 miljoen euro meer subsidies zullen krijgen dan in het begin van deze legislatuur, zonder dat ze bij dit akkoord betrokken waren. We hebben de bepalingen voor de gesubsidieerde sector uitgebreid naar de openbare sector.

Het probleem van de thuiszorg is hier al een aantal keren aan bod gekomen. Ook daar zie ik het nut niet om plots een manifestatie te organiseren. De poetshulp berustte in de gesubsidieerde sector voor een groot deel op DAC'ers en in de openbare sector op gesco's. De DAC'ers werden geregulariseerd. De poetshulp wordt niet meer via tewerkstelling en arbeid gefinancierd. De federale middelen werden wat dat betreft overgedragen naar de Vlaamse overheid. Er bestaat nu een rechtstreekse subsidiestroom vanuit Welzijn naar de poetshulp.

Bij de openbare besturen loopt de subsidiëring nog altijd via de tewerkstelling, zijnde via de gesco's. Dat bedrag is gedurende de afgelopen jaren niet geïndexeerd. Er wordt me verteld dat we daar heel wat aan toeleggen en dat dit niet eerlijk is. Ik heb al dikwijls gezegd dat het onmogelijk is de gesco's

te regulariseren vooraleer de middelen daartoe zijn overgedragen. Dit is niet haalbaar. Binnen de VIA-enveloppe is het niet mogelijk om ze uit te breiden.

Mevrouw Becq, wat de kinderopvang en de animatie betreft, zijn de middelen van de gesubsidieerde sector mee uitgebreid naar de openbare sector. Ik krijg nu van u te horen dat dit niet eerlijk is. In de residentiële ouderenvoorzieningen worden de openbare sector en de gesco's behouden, terwijl ook de animatiefunctie wordt gesubsidieerd. Dit is het verhaal van het halfvol of halfleeg glas.

Ik heb een sector geërfd waarin heel wat discriminaties zijn ingebouwd. Tijdens deze legislatuur zijn die zeker niet doorgezet. Ik vind het een beetje sterk dat er voor die zaken nu plots een actie wordt gevoerd.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik ben blij met de verduidelijking. U hebt een sector geërfd met vele discriminaties. In de sector werd via heel veel wegen gezocht naar bijkomende middelen en mogelijkheden voor dienstverlening. Daardoor zijn heel wat statuten ontstaan, zoals het DAC-statuut. Het klopt dat uit die vele statuten discriminaties zijn ontstaan, maar natuurlijk kunt u die proberen weg te werken.

Vele openbare besturen uit allerlei sectoren beginnen nu allerhande diensten af te stoten. Nochtans hebben die openbare besturen de verantwoordelijkheid om een eigen visie te ontwikkelen en een eigen beleid te voeren en het is begrijpelijk dat daarvoor soms eigen middelen nodig zijn. Ik vroeg me alleen af of de verschillen zo groot zijn dat een goede werking voor de openbare besturen niet langer haalbaar lijkt. Of heeft een en ander vooral te maken met de marges die ontstaan door de vele federale en andere maatregelen waardoor de gemeenten niet langer over voldoende slagkracht beschikken? De belastingen worden immers gezegd verlaagd, maar tegelijkertijd worden bijkomende eisen gesteld.

Ik heb u ook gevraagd of er verklaarbare redenen zijn voor de verschillen. Het essentiële van de zaak is de vraag of de verschillen rechtvaardig zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de vroegtijdige vrijlating van gedetineerden op voorstel van de minister van Justitie, naar aanleiding van de aanhoudende staking van cipiers

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Merckx-Van Goey tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de vroegtijdige vrijlating van gedetineerden op voorstel van de minister van Justitie, naar aanleiding van de aanhoudende staking van cipiers.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, het aantal gevangenen is gedaald en dat zou het gevolg zijn van een voorstel van de federale minister van Justitie die wilde tegemoetkomen aan de grieven van de cipiers. Zij staken immers uit protest tegen de overbevolking van de gevangenissen. De Vlaamse Gemeenschap heeft een brede opdracht ten aanzien van de hulpverlening aan gedetineerden. Het gaat om een beleid in partnerschap met het gevangeniswezen en met de reguliere voorzieningen van de Vlaamse Gemeenschap. Het lijkt dan ook evident dat bij zo een beslissing voorafgaandelijk overleg wordt gepleegd met de Vlaamse Gemeenschap. Het is ook logisch dat een beslissing tot voorwaardelijke invrijheidsstelling wordt genomen in samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap. Ongecoördineerd optreden in dit dossier zal niet alleen de verwarring bij de bevolking vergroten, maar kan bovendien tot grote ongerustheid leiden.

Mevrouw de minister, het is niet de eerste keer dat minister Verwilghen u verrast met een maatregel die hij in de media aankondigt. Ten tijde van Euro 2000 liet hij ook via de media weten dat een aantal gedetineerden vervroegd zouden worden vrijgelaten. Waren uw diensten deze keer op voorhand betrokken bij of werden ze verwittigd over zijn beslissing ? Zoniet, vindt u dan niet dat de gemeenschappen minstens inspraak hadden moeten krijgen ? Zo ja, op welke manier werd rekening gehouden met de opmerkingen van de Vlaamse Gemeenschap ?

Hebt u zicht op het aantal vrij te laten personen en worden garanties geboden voor de onmiddellijke opvang, huisvesting en verdere begeleiding van de vrijgelaten personen en hun gezinnen ? Hebben de onthaal- en opvangtehuizen de opdracht gekregen

om de vroegtijdig vrijgelaten gedetineerden prioriteair op te vangen ? Welke afspraken werden hierover gemaakt ?

Hoe denkt u de continuïteit in de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en hun gezin te verzekeren ? Werden hierover concrete afspraken gemaakt ? Gedetineerden worden zonder enige voorbereiding en begeleiding opnieuw vrijgelaten omwille van een plotse beslissing van de minister van Justitie. Hoe verloopt een en ander ?

Hoe zit het met de uitbreiding van het elektronisch toezicht ? Is de begeleiding van die mensen ook een onderdeel van de taakomschrijving van de hulp- en dienstverleners en het justitieel welzijnswerk ? De uitbreiding wordt aangekondigd als een structurele oplossing, maar zijn de diensten voor justitieel welzijnswerk wel voldoende uitgerust ? Wordt in een specifieke begeleiding voorzien ? Krijgen de diensten extra middelen ?

Wat is de inbreng van de Vlaamse Gemeenschap in het zoeken naar een langetermijnoplossing voor het probleem van de overvolle gevangenissen ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, mevrouw Becq, collega's, de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap worden niet op voorhand betrokken of verwittigd bij de beslissing tot vrijlating van gedetineerden. Dat gebeurde niet bij de recente crisisbeslissing, noch bij beslissingen tot individuele vrijlatingen. Ik vind het trouwens belangrijk dat dit niet gebeurt, want zowel de Vlaamse Gemeenschap als de minister van Justitie hebben eigen, duidelijke bevoegdheden. De vrijlating van gedetineerden behoort duidelijk tot de bevoegdheden van de federale minister van Justitie. Wij zijn verantwoordelijk voor een degelijke hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en Justitie is verantwoordelijk voor een goed verloop van de strafuitvoering. Het lijkt me goed om dat zo te houden.

Ik heb geen zicht op het aantal personen dat gebruik zal kunnen maken van de maatregelen van de federale overheid om voor een 'ontvolking' van de gevangenissen te zorgen. Wel werd me verzekerd dat het niet gaat om vrijlatingen op zich. Ofwel wordt gezocht naar overplaatsing naar een andere gevangenis, ofwel gaat het om de toepassing van het elektronisch toezicht. Zij die vroegd vrijkomen, worden onderworpen aan een screening. Er zijn met andere woorden garanties voor hun verblijf buiten de gevangenis.

Vogels

De onthaalhuizen hebben geen specifieke opdracht gekregen om aandacht te besteden aan de vrijgelaten gedetineerden. Op dit ogenblik zijn geen specifieke acties terzake nodig, maar gelet op de grote maatschappelijke bewogenheid en verantwoordelijkheid van de voorzieningen uit het algemeen welzijnswerk, ben ik ervan overtuigd dat ze indien nodig initiatieven zullen nemen en eventuele problemen zullen signaleren.

Inzake de continuïteit in de hulp- en dienstverlening, hebben de trajectbegeleiders, aangesteld in het kader van het strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, een specifieke rol toebedeeld gekregen. Ze moeten bijzondere aandacht besteden aan de link tussen de hulp- en dienstverlening binnen en buiten de gevangenis. Ook de centra voor justitieel welzijnswerk buiten de pilootregio van het strategisch plan, besteedden vroeger en ook nu nog de nodige aandacht aan de reïntegratie van gedetineerden en de ondersteuning van hun familie. Gedetineerden die onder voorwaarden zijn vrijgelaten – een belangrijk argument om de wet Lejeune niet af te schaffen – krijgen een justitieassistent toegewezen om hen verder te begeleiden. Een goede samenwerking tussen Welzijn en Justitie – tussen de justitiehuizen en de Vlaamse hulp- en dienstverlening – moet de nodige garanties bieden om de reïntegratie in de samenleving te bevorderen.

U vroeg naar de inbreng van de Vlaamse Gemeenschap in het zoeken naar een langetermijnoplossing voor de overbevolking. Op het eerste gezicht zou ik durven antwoorden dat dit onze bevoegdheid niet is. De overbevolking van de gevangenis tegengaan is een federale bevoegdheid. De minister van Justitie heeft invloed op de uitstroom uit de gevangenis, de magistratuur op de instroom in de gevangenis. Een bijdrage vanuit onze bevoegdheden kan erin bestaan om verder te werken aan alternatieven voor de gevangenisstraf, maar ook dan is het de magistratuur die over de toepassing wikt en beschikt. Ook op het vlak van de uitstroom moeten we verder gaan dan in het verleden gebeurde. Ik denk hier concreet aan de opvang van geïnterneerden met een mentale handicap. Het opnemen van de maatschappelijke verantwoordelijkheid om zich ook tot dat publiek te richten ver-

dient de nodige aandacht van de bevoegde beleidsactoren. Ik heb bij de nieuwe middelen die bestemd zijn voor het verder wegwerken van wachtlijsten uitdrukkelijk de opdracht gegeven om die personen – geïnterneerden met een licht mentale handicap die op de wachtlijst staan – niet uit te sluiten.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Voor mij is het onbegrijpelijk dat u niet betrokken was bij de crisisbeslissing. Het geeft de volgende ministers van Justitie een excuus om dit ook weer zonder de Vlaamse Gemeenschap te doen.

U hebt geen zicht op het aantal gedetineerden dat nu in aanmerking komt voor vervroegde vrijlating. Dat is toch een minimum ! Onze dienstverlening is gericht op die specifieke doelgroep en gebeurt zowel binnen als buiten de gevangenis.

Uw antwoord op mijn laatste vraag stelt me bijzonder teleur. Het is onze verantwoordelijkheid om te zorgen voor een correcte, gezonde en overtuigende reactie op afwijkend gedrag, op crimineel gedrag. We moeten ervoor zorgen zoveel mogelijk mensen uit de gevangenis te houden. Extra gevangenisplaatsen zijn geen oplossing. Dat is een federaal idee. Wij moeten gevangenen voorbereiden op hun terugkeer in de samenleving. In Antwerpen laat u op dat vlak steken vallen.

Ten slotte, u weet ook wel dat de gevangenis het sluitstuk is van een lange negatieve cyclus. Bij velen – veroordeelden of gedetineerden – loopt het al fout nog voor de politie eraan te pas komt. Als we iets willen doen aan de overbevolking, naast de alternatieve oplossingen, moeten we veel vroeger ingrijpen. Uw taak is preventie. U bent daarvoor bevoegd. Ik stel een groot gebrek aan inspanningen van uw kant vast op dat gebied. Er zal ook wel geen maatschappelijk draagvlak voor bestaan zeker ? Het is uw verantwoordelijkheid om daar mee voor te zorgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.04 uur.*
